Amir Brka

SAN O GRADU

Amir Brka

San o gradu

(Poema)

Sa slikama
Miralema Srkalovića Lale

Nejse, o svemu ću ti pripovijedati dođem li živ u moj dragi Tešanj, u najviše svetište moje mladosti i pjesničkog života.

Musa Ćazim Ćatić

(Dio pisma upućenog Salihu Mešiću
31.1.1915. godine iz Mađarske)

1.

Gle, obnoć osijedio je! Potpuno bijel je Tešanj grad!
Tako si pomislio, ali prekrio ga je posve snijeg mlad,
zàvijao je i čaršiju i avlije, i kule, i sokake i krovove,
u blažene i bajkovite - potonulo sve je u bajne snove.

U noći svijeta svečani to je, blistavi rođendanski dar:
nebo se čistotom po Tešnju prosulo, miluje ga i mije.
A kad se probudi grad, presretan on će da se nasmije,
grohotom, vedro, mladalački, jer nije duhom još star.

Iza snenog okna posmatraš nijemu simfoniju pahulja,
a neumitna se misao prikrada, mačjom šapom baulja,
gmiže ona i ovoga puta iz turobnosti ljudske sudbine,
i zastor boji modrinom tmastom onkraj mrzle bjeline.

Osamljen si, i tmuran, lamentiraš nad vlastitom kobi,
u tugu toneš, i depresija već leluja, razliva se po sobi.
Šutiš, jer ako govorio bi, o onostranoj bi zborio zlobi.
Da opet o njoj kazuješ...? Ta pisao si i pjesme i priče;

izlišne, one su tebi živom sve parastosi do rekvijema:
bolnō si beznađe opisivao, kao da drugi tlapnje nema.
No stani, i pogledaj: grad ti svjetlošću prilazi...! Niče
najprije Gradina; u trenu je, zatim, sav u izbi. Sviće...

2.

Četiri stoljeća, i ljeta pregršt, upravo danas je njemu,
dob ova ni zamisliva nije iz sive ljudske perspektive,
jer samo je let leptira, koliko potraje čovjek u svemu,
dok sretni gradovi, kao Tešanj što je, eone puste žive.

Ali raduj se i ti, iziđi, i čestit budi, te si i gradu dobar,
neka se zbog tebe ne zastidi, gord neka bude, i bodar,
s njime ćeš sebe da nadživiš, u gradskome sedimentu.
Ako od posvećenih si - on te na zlaćanu prišiva lentu,

a potom njome s tvrđave vitla, kao zastavom dragom,
i oćutiš da je tmula tjeskoba nestala negdje netragom,
grliš se s onima što su bili, jesu, ili će biti Tešnjacima.
U Bosni malenoj to čudo veliko čarobno čuvstvo ima,

svojom te blagošću strpljivo hrani i duša ti se nadima,
te iznad grada lebdi, oblacima je snijежnim ona bliska,
posmatraš sebe sa visine, poput kamenoga si obeliska.
I vidiš: uporedivo to je s uznošenjem svjetlosti anđela

nad varkom zamamnom koja te svodi do pukog tijela
što požudom i lakomosti niječe prirođeno ti dvojstvo,
pa mjesto sklad da njeguješ - gajiš strašno rastrojstvo;
od grada uči, poput sina koji se očinske mudrosti laća.

3.

Iz knjiga i kaldrme izlizane povijest te njegova gleda,
mir je gradu ideal, na druge nikada ne dignuvši mača,
ali na njeg su često kidisale horde grdnih zavojevača,
ostavši ruku i duša praznih, jer tako i Bog zapovijeda.

Brojni su gradom hodili, od smjernih pa do anarhista,
duh su čuvali sljedbenici Mojsija, Isusa i Muhameda,
brinuli jedni o drugima, jer Tešnjak na čovjeka ne da.
Blagorodno će nebo u proljet ranu iznova da zablista,

zeleni park, ulice i čaršiju veseli će ispuniti sugrađani,
nadom ozareni pred naraštajem novim, svi razdragani,
i plameno će jutro sa ljetima novim u gradu da zarudi,
u ludom slavlju zlatna će Luna pjano tamom da bludi,

odsjajem će joj namigivati munare i zvonici zavičajni,
noćnoga tata nema, zavjesu će navući ljubavnici tajni.
Pred stoljećima koja dolaze, staru će vjeru držati ljudi,
a sveopća će, kozmička ljubav, vazda da uzdiže grudi,

taj vrt što iz snova cvjeta, lice će Tešnja da se razlista.
Poneseno pjevaj, Orfeju, da duša grada prozbori čista,
poput vode blage što iz dubine kladenca bistra šumori,
tajanstvena, iako prozirna, da pjesma ova tako romori.

4.

A kad te čama podrije, pa vjeru izgubiš i u grad i u se,
do Ćatićeva huma pođi, sjeti se Ćazima, sirotog Muse,
začudnih riječi o svetištu mladosti i pjesničkog života,
jer one, naspram njegova udesa, jesu plemenita divota,

ne samo melem i utjeha, oduvijek ti bijahu nadahnuće
da tijesni te sokak kasabe ne odvede umnim raspućem.
Pa neka cinik podozrijeva da stih ovaj nije istina sama,
jer odveć dugo stvarnost gradska da preteška je drama,

začeta klecanjem ljudskog usljed apokaliptične epohe,
a govorio si glasno i ono što takve ni šapatom čuo nisi,
i nećeš da tumačiš svoje metafore, naročito sinegdohe.
Ali sad čežnju skladaš, kao u džamiji da si, ili na misi,

i molitvu za davnog zanesenika kao za znanoga druga:
viziju o gradu donio je sred rijetkih kuća i gustog luga.
Ako od ovog rodonačelnog čina u prošlost ideš dublje,
kročit ćeš stubama klimavim u zatamnjeno potpalublje

kamo te jedino poet zaumnim stihovima može povesti
kako bi kušao i nedohvatnō volšebno dovesti k svijesti.
I kada pjesnika ne bude više, ovo će biti grad pjesnika,
u versima će trajno čuvana biti njegova iskonska slika.

5.

No sve će minuti, pa tako i Tešanj zadato ima vrijeme,
kao i Bosna, i Zemlja, ili Sunce, i cijela ova vaseljena.
Ali, ipak, nemoj žaliti, jer to je tek mijena, neizbježna
da bi se našla sloboda kojoj te poziva bjelina snježna.

I Svevišnji je riječ izrekao da geste neće ostati nijeme,
da svemu što činili smo utvrdit će se u vječnost cijena.
Na umu to treba imati, sve dok smo u zemnom maršu,
pa i kroz tegobu čuvati čistotu vlastitu i životnu čilost,

ne samo u rijetkim trenucima onih ljepotnih kantilena,
u svetost dobrote ufati se, i obećanu bezmjernu milost,
jer doći ćemo preda Nj, koji u nebeskom stoluje Aršu,
a slutiš da tešanjsko će srce proći s rajskom nagradom.

I stoga, kao i dosad što si, istrajavaj sa svojom nadom
u drugome prostoru da ćeš se sresti sa dragim gradom.
Ni ti u njemu ni Tešanj u tebi tad se nećete vidjeti isti,
prepoznat će se lako, tajnim znakom, vaši duhovi čisti.

A možda će Tešnjem se zvati i neki mali zakutak raja!
Modri vinograd, jezero gorsko, vrt, ili cvijetna meraja,
štogod, ne mora biti grad, ali svakako nek ima snijega,
jer kako bi, pobogu, zimi izgledao dženet bez njega...?

(Decembar 2019.)

